

Sivistykselliset oikeudet ja tekijänoikeudet musiikkioppilaitoksissa

Suomen konservatorioliiton ja Sivistystyönantaja ry:n lausunto 8.12.2022 sivistysvaliokunnalle

- Kuulemistilaisuudessa 24.11.2022 kävi ilmi, että tekijänoikeuslain valmistelussa on huomioitu puutteellisesti koulutuksen järjestäjien ehdotuksia. Yhdymme perustuslakivaliokunnan kannanottoon, jonka mukaan sivistysvaliokunnan tulee huomioida enemmän sivistyksellisiä oikeuksia.
- Toivomme, että eduskunta huomioi tekijänoikeuslain uudistuksessa oikeudenhaltijoiden lisäksi sivistyksellisiä oikeuksia ja puolustaa koulutuksen järjestäjien mahdollisuuksia käyttää opetuksessa tekijänoikeuksien suojaamia teoksia. Lainsäätäjän tulee löytää tekijänoikeuksien ja sivistyksellisten oikeuksien tasapaino.

Konservatorioliiton jäsenet

Yksityiset ja kunnalliset

Helsingin Konservatorio *

Joensuun konservatorio *

Lahden konservatorio *

Oulun konservatorio *

Pop & Jazz Konservatorio *

Keski-Pohjanmaan Konservatorio *

Kuopion konservatorio *

Tampereen konservatorio *

Turun konservatorio *

Koulutuskuntayhtymien alaiset

Ammattiopisto Live

Gradia Jyväskylä *

KAO Konservatorio

Palmgren-konservatorio / Winnova *

Pop & Jazz Konservatorio Lappia

Kymen Konservatorio / Ekami

Yrkesakademin i Österbotten

- Musiikkialaa voi opiskella toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa **18 oppilaitoksessa**. Konservatorioliiton jäsenten lisäksi musiikkialan ammatillista koulutusta järjestävät Koulutuskeskus Salpaus ja koulutuskuntayhtymä Sasky.
- Tähdellä (*) merkityt konservatorioliiton jäsenet (**11 kpl**) järjestävät myös **musiikin laajan oppimäärän taiteen perusopetusta**.

Ristiriita

- Musiikkioppilaitokset kouluttavat musiikin esittäjiä, tekijöitä ja esitystekniikan osaajia.
- Tekijänoikeudet ovat musiikkialalla keskeisiä immateriaalioikeuksia ja tulonlähteitä tekijöille.
- Tekijänoikeuksista käytettävät käsitteet, tekijänoikeuksien lisensointi ja sopimukset ovat jäljessä tekniikan ja markkinoiden kehityksestä. Tilanne voi johtaa koulutuksen järjestäjän puutteelliseen oikeusvarmuuteen.
- Ristiriita: **musiikkioppilaitokset opettavat tekijänoikeuksia mutta eivät voi olla varmoja oman toimintansa laillisuudesta.**

Lain nojalla (OKM:n luvalla) järjestettävän koulutuksen ongelmia

- Oppimistulosten julkinen esittäminen koulutuksen järjestäjän konserteissa vaatii nykylain tulkinnan mukaan erillissopimuksen ja korvaukset tekijänoikeuksien haltijan Teoston kanssa.
- “Koulutussopimukseen perustuvasta koulutuksesta ei makseta korvausta.” [L ammatillisesta koulutuksesta 531/2017 § 73](#)
- Yhteistuotannot hämärtävät koulutuksen järjestäjän oikeusvarmuutta.
- Musiikin suoratoistopalveluja saa sopimuslisenssien nojalla käyttää vain yksityisessä tarkoituksessa. Opettaja ei siis voi soittaa oppitunnilla musiikkia suoratoistopalvelusta pedagogisessa tarkoituksessa.
- Opiskelijoiden esittämän musiikin jakaminen sosiaalisessa mediassa pitäisi saada helpoksi ja luontevaksi osaksi opintoja. Nyt tekijänoikeuksia pelätään ja niiden lisensointi jarruttaa musiikin julkaisukanavien opiskelua.
- Koulutuksen järjestäjä ei pysty erikseen neuvottelemaan käyttöoikeudesta (julkisessa) opetuksessa kansainvälisen suoratoistopalvelun tarjoajan kanssa.

Musiikkikasvatus on tärkeä sivistyksellinen oikeus

- Jokaisen mahdollisuus opiskella musiikkia sivistys-, harrastus- tai ammattitavoitteisesti on keskeinen sivistyksellinen oikeus.
- [Leena Unkari-Virtasen](#) mukaan musiikkikasvatuksen osa-alue kuuntelukasvatus on moniulotteista:
 - Sopeuttava kasvatus tähtää osaajien ja kuluttajien kouluttamiseen antamalla oppijalle eväitä hyvään elämään, menestymiseen ja hyvinvointiin. Sopeutunut kuluttaja menee innokkaasti tarjolla oleviin konsertteihin, ostaa äänitteitä ja kokee elämyksiä ja taidenautintoja.
 - Kriittinen kasvatus tähtää osallistujien ja toimijoiden esiinmarssiin. Kriittinen toimija pohtii, puntaroi, perustelee ja valitsee omat sivistysihanteensa.
 - Kuuntelukasvatus voi herättää ymmärtävää ja suvaitsevaista asennetta niin omaa nykyistä elämää ja kulttuuria kuin myös mennyttä tai muuten erilaista kulttuuria kohtaan.

Musiikkiala kasvaa

- [Musiikkiala kasvaa](#). Ihmisten vapaa-aika lisääntyy. Musiikkialan kokonaisarvo kasvoi tasaisesti 2011 (824 M€) – 2019 (988 M€). Kasvu näyttää jatkuvan koronarajoitusten aiheuttaman notkahduksen 2020 (780 M€) jälkeen 2021 (890 M€).
- Toteutamme mielellämme [luovan talouden tiekarttaa](#) ja osallistumme käynnistymässä olevaan [Business Finlandin luovien alojen kasvusopimuksen](#) musiikin osion valmisteluun ja toteutukseen.
- Elinkeinovapaus on musiikkialankin perustuslaillinen oikeus. Musiikkialan sivistyksellinen oikeus on kasvaa ja kehittyä lainsäätäjän viisaalla tuella.

Toiveet tekijänoikeuslain viimeistelyssä

1. Taiteen ja tieteen koulutuksen järjestäjien pitää voida käyttää opetusmateriaalina, opetuksen havainnollistamisessa ja oppimistulosten esittämisessä ja arvioinnissa kaikkia mahdollisia teoskappaleita ja nykyaikaisia digitaalisia jakelu- ja julkaisualustoja.
2. Koulutuksen järjestäjiä ei tule (kuulemistilaisuudessa 24.11.2022 ilmi tulleella tavalla) pakottaa lainsäädännöllä neuvottelemaan tekijänoikeuksien haltijoiden kanssa yksittäisistä käyttöoikeuslisenssinneista. Oppilaitosten kokemusten mukaan yksittäinen koulutuksen järjestäjä ei pysty neuvottelemaan esimerkiksi kansainvälisten musiikin suoratoistopalvelujen käyttöoikeussopimuksista.
3. Toivomme sivistysvaliokunnan harkitsevan ns. Norjan mallin soveltamisesta Suomessakin: tekijänoikeuksin suojatun teoksen esittäminen ja välittäminen lähi- ja etäopetuksessa rajatulle oppijaryhmälle lain nojalla järjestettävässä koulutuksessa tapahtuu yksityisessä piirissä, ja valtio vastaa sopimuksista ja korvauksista keskitetysti oikeuksien haltijoiden kanssa (ks. esim. Suomen konservatorioliiton lausunto 29.10.2021.).

Lisätietoja

[Konservatorioliiton ja Sivistystyönantajien lausunto 8.12.2022 sivistysvaliokunnalle](#)

[Konservatorioliiton lausunto 23.5.2022 sivistysvaliokunnalle](#)

[Konservatorioliiton lausunto 29.10.2021 Tekijänoikeuslain muuttamisesta](#)

Kuva: Gradia Jyväskylä

Yhteystiedot

Juha Järvinen, puheenjohtaja

Suomen konservatorioliitto –
Finlands konservatorieförbund

Puh. 0400 841 948

juha.jarvinen@turunkonservatorio.fi

konservatorioliitto.fi

[Twitter](#)

[Facebook](#)

[Instagram](#)